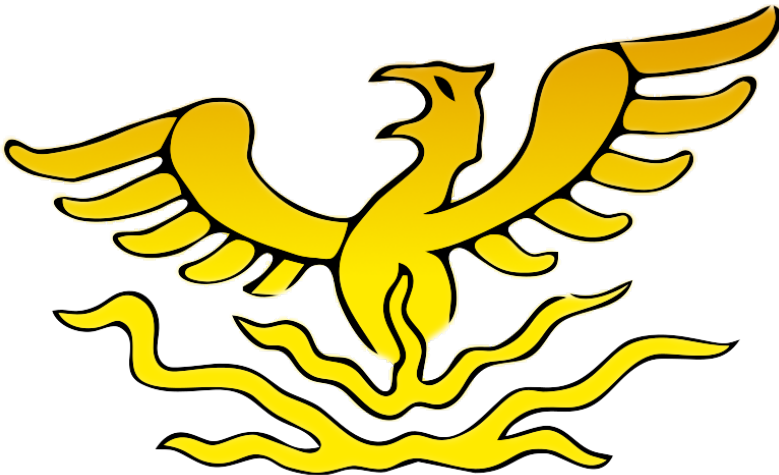

Maria Louise Odgaard Møller
ph.d., valgmenighedspræst:

Livstaknemmelighed - Anmeldelse af
Ole Jensen: Tilskikkelser og livsbe-
tagelse. Prædikener og refleksioner

Tidsskriftet Fønix

Årgang 2017
s. 51–56

ISSN: 2446-175X

www.foenix1976.dk

Dette værk er licenseret under en Creative Commons Kreditering-
IkkeKommerciel-IngenBearbejdelse 2.5 Danmark Licens.

Livstaknemmelighed

Anmeldelse af *Ole Jensen: Tilskikkelser og livsbetagelse. Prædikener og refleksioner*, Jensen & Dalgaard 2017, 212 sider, kr. 249,-

Af ph.d., valgmenighedspræst Maria Louise Odgaard Møller.

Ole Jensen har levet et mangefacetteret arbejdsliv; han har både været professor i dogmatik på Københavns Universitet, domprovst i Maribo, forstander for Grundtvigs Højskole og rektor for Præsternes Efteruddannelse. Gennem hele sit virke har han været en af Løgstrups-forskningens og – formidlingens *grand old men* – og er det stadig.

Da Jensen fyldte 70 år i 2007 udgav han bogen *Historien om K.E. Løgstrup*. Med Jensens egne ord var det en meget personlig bog, hvori han ville aflægge ”regnskab for et halvt århundredes beskæftigelse med Løgstrups tænkning”. Nu er der gået yderligere ti år, og på Jensens 80-års-dag udkom så *Tilskikkelser og livsbetagelse. Prædikener og refleksioner*. Denne lille samling består af prædikener holdt i Københavns Domkirke hhv. udgivet som klummer i Kristeligt Dagblad. Denne 80-års-samling lægger sig meget fint i forlængelse af *Historien om K.E. Løgstrup*. 70-års-udgivelsen var formidlingsmæssigt set en forbilledlig introduktion til Løgstrups værk og tænkning, krydret med anekdoter fra hans liv, som Jensen for en stor del har fulgt med i som

både elev, ven og medtænder. Jensen lægger ikke skjul på, at han ”går planken ud med Løgstrup”; han køber så at sige hele pakken: fænomenologien, metafysikken og kristendommen – og han gør det på en helt igennem loyal måde, hvor der stort set aldrig stilles et kritisk spørgsmål til tankerækkerne og sammenhængene, eller mangel på samme, i Løgstrups univers. Skønt Jensens nye udgivelse, *Tilskikkelser og livsbetagelse*, ikke eksplicit har noget med Løgstrup at gøre, men er Jensens egne prædikener og refleksioner, så skinner løgstrupsk tankegods meget tydeligt igennem, og Jensen viser sig stadig at være Løgstrups loyale og tro medtænder. Men Jensen er i egen ret også værd at læse samtidig med, at han stadigvæk er en formidabel formidler af Løgstrups tænkning. Jensen genskriver løgstrupske kerneindsigter langt mere tilgængeligt og forståeligt end Løgstrup selv formåede. Især fornemmes lethed og selvfølgeligheden i Løgstrups teologi dér, hvor Jensen *forkynder* den, i stedet for at argumentere den frem (se fx prædiken til søndag septuagesima, s. 60-65).

Og hvad er det så for løgstrupske indsigter, som Jensen så klart og loyalt videreformidler? Jensen er tro mod Løgstrups påstand om, at der ikke gives en kristen etik forstået som konkrete handlingsanvisninger, han er tro mod hans gudsbillede, hvor vægten er på Gud som skaber og skænder af menneskelivet, samt mod hans fremstilling af Jesus, også der hvor mere særegne ting som ”dobbelthenvendelsen i Jesu budskab” kommer på tale. Men først og fremmest er det grundærindet i Løgstrups tænkning, som Jensen har gjort til sit eget: opgøret med den profane livsforståelse, dvs. opgøret med vor tids tendens til (hverdags-)ateisme, hvor vi lever vores liv uden nogen tanke på, at det er os skænket og at skænkeren er Gud. Overtagelsen af dette grundærinde er både bogens styrke og svaghed. Styrken er den gentagne visning af, hvad der *tilskikkes* os og *vederfares* os her i livet; goder, der falder ufor-

skyldt ned i vores turban: det, at vi overhovedet er til, at kærligheden findes, at glæden, tillid og skønheden findes, og at livet er sådan indrettet, at det er meningsfyldt og har forskellen mellem godt og ondt indbygget i sig. Alt dette findes, og det er ikke vores skyld. Vi bør møde dette livsmirakel med taknemmelighed. Ifølge Jensen er det dybest set også gudstjenestens *raison d'être*: Takken! At synge sin skabers pris. Men også: Trøsten! Om end netop trøsten nævnes mindre og får mindre plads i bogen end taknemmeligheden – hvilket i øvrigt også er helt i tråd med vægtlægningen hos Løgstrup. Hos Løgstrup får evangeliet eller ”det specifikt kristne” oftest mindre plads end den ”universelle” eller ”rent human” fremstillede skabelsestro.

Samtidig er opgøret med selve den profane livsforståelse også bogens svaghed. Såvel klummerne som prædikenerne har for en stor dels vedkommende et alt for apologetisk præg. Skabthed og kristendom bliver noget, der skal argumenteres for; ja, selv Gud bliver nogle steder et argument eller en løsning på et problem. Og vi begynder i mange af klummerne og prædikenerne forfra ved tankerækkens begyndelse hver gang, hvor ét verdens- og menneskesyn (det irreligiøse) stilles op over for et andet (det, der lægger en religiøs tydning nær). Det bliver selvsagt trættende i længden. Men det rejser også spørgsmålet, særligt til prædikenerne: Hvem er de rettet til? Hvem sidder på kirkebænken? Er det mennesker, der først skal overbevises om kristendommens berettigelse? Eller er det mennesker, der allerede har antaget den, og nu er kommet i kirke for at høre en vedkommende forkyndelse af evangeliet, til trøst, til opbyggelse og til tro? Hvis det sidste er tilfældet, så har størstedelen af Jensens prædikener en uheldig vægtlægning: Vi skal gerne to tredjedele hen, før vi kommer til evangeliet eller til en egentlig forkyndelse. Inden da skal vi igennem en masse forklaringer, enten af, hvad pinse eller Allehelgen eller afskedstaler-

ne i Johannesevangeliet overhovedet er og betyder, eller af, hvordan og hvorfor den irreligiøse livsforståelse tager fejl. Og dermed bliver pladsen til evangeliet så meget desto mindre. Det er ærgerligt, især fordi man som læser af prædikenerne faktisk er nysgerrig efter, hvordan Jensen yderligere kunne have udfoldet det evangeliske. Overhovedet rejser Jensens prædikener en debat om, hvad en prædiken egentlig er. Jensen er selv inde på det flere steder – ligesom præst og ph.d. Sanne Thøisen – der har skrevet forordet, berører emnet. Grundantagelsen er, at prædikenen må skabe rum for filosofien eller livsoplysningen, fordi det er det, evangeliet knytter an ved. Løgstrupsk formuleret: Skabelsestroen er forståelseshorizont for den specifikt kristne tro. Om selve fordelingen af hhv. livsoplysningens og evangeliets plads i prædikenen skriver Jensen selv sådan her i en af sine klummer: ”I prædikenen er livsoplysningen alene en forberedelsesopgave til den egentlige opgave, at udfolde denne forkyndelse. Derfor må den ikke svulme op” (s. 59). – En indsigt, Jensen helt klart selv har svært ved at efterleve. Tydeligst i den lange prædiken til 23. søndag efter Trinitatis, hvor der til sidst bliver så lidt plads til den egentlige forkyndelse, at den må koges ned til en gengivelse af et digt. Måske er langt størstedelen af Jensens prædikener simpelt hen bedre placeret i kategorien ”tekstmeditation”, som han selv har en enkelt med af sidst i bogen. Denne genre placerer sig mellem eksegese og prædikenen, men er i øvrigt en mere løs genre, hvor man kan komme meget vidt omkring, og hvor argumenterne og forklaringerne ville passe bedre ind.

Også i klummerne er opgøret med den irreligiøse livsforståelse, eller positivt formuleret: livsmiraklet, temaet. Derudover får etik og politik mere plads her, og endog på en meget fin måde, så det aldrig bliver fromt formanende eller bedrevidende. Hér formår Jensen nemlig at efterleve indsigten, at der ikke kan hentes kon-

krete handlingsanvisninger i kristentroen, men at man ikke desto mindre i mange sammenhænge kan pege på, at der *skal* handles og tages stilling.

Jensen supplerer i forlængelse af skabelsestanken Løgstrups fordring om, at vi skal tage vare på det af det andet menneskes liv, der er os udleveret, med, at vi også skylder at tage vare på vores klode. Dét tema er måske hans bedst kendte og ”jensenske” varemærke. Han formår at gå i kødet på vor tids forbrugerisme, som kloden betaler en høj pris for, på en både øjenåbnende og direkte måde. Eller måske er det hans alder og erfaring, der nu sætter ham i stand til at kunne være formanende uden at fremstå som et bedrevidende, fromt orakel?

Når denne ros er udsagt, skal det også siges, at klummerne ligesom prædikenerne bærer præg af gentagelser, hvor vi skal begynde forfra i den efterhånden kendte tankerække om, hvad et menneske eller livet er. Bedst er klummerne der, hvor man kan mærke, at de er sat i gang af en personlig erfaring, fx Jensens refleksioner omkring måltidskulturen på højskolerne i dag: Gourmet-menuen er nu det, man samler sig om, og ikke som førhen bordbønnen, dvs. taknemmeligheden.

Den lille samling af refleksioner og prædikener giver et fint indblik i både Løgstrups og Jensens tænkning, der mange steder smelter ubesværet sammen. Trods de trættende gentagelser – eller måske netop derfor? – vises, at vores profane livsforståelse stadig trænger til at blive talt midt imod, og at der i de sprækker, der dermed åbner sig, gives plads til livets forunderlige tilskikkelser og vederfarelser, der kalder på vores tak. Taknemmeligheden er det, der står stærkest tilbage efter endt læsning. Og den har vi brug for, at nogen kalder frem, også, ja, måske især i vores epoke.